

Joan M. Perujo Melgar

**LA COHERÈNCIA ESTRUCTURAL
DEL *TIRANT LO BLANCH***

GENERALITAT VALENCIANA. CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CIÈNCIA
INSTITUT DE CULTURA JUAN GIL-ALBERT
(DIPUTACIÓ D'ALACANT)

ÍNDEX

	<u>PÀG.</u>
INTRODUCCIÓ	9
PRÒLEG	15
I. ANÀLISI DE L'ESTRUCTURA DEL <i>TIRANT</i> <i>LO BLANCH</i>	19
I.1. ESTAT DE LA QÜESTIÓ.....	21
I.2. CONSIDERACIONS METODOLÒGIQUES PRÈVIES...	29
I.3. ELS PRELIMINARS DE LA NARRACIÓ.....	33
I.4. PRIMERA PART: DEMOSTRACIÓ DE L'APTITUD ESPIRITUAL I CAVALLERESCA DEL DONANT (GUILLEM DE VAROIC).....	35
I.4.1. Anàlisi morfosintàctica de les funcions cardinals	37
I.4.2. Anàlisi de les catàlisis	60
I.4.3. Sentit i finalitat de la primera part: el mestre exemplar	62
I.5. SEGONA PART: APRENENTATGE I PRÀCTICA DE LA CAVALLERIA	65
I.5.1. Anàlisi morfosintàctica de les funcions cardinals	67
I.5.2. Anàlisi de les catàlisis	82
I.5.3. Sentit i finalitat de la segona part: el premi de la fama	90

I.6. TERCERA PART: PRIMER PROCÉS DE DEGRADACIÓ DE L'HEROI	93
I.6.1. Anàlisi morfosintàctica de les funcions cardinals	95
I.6.2. Anàlisi de les catàlisis	110
I.6.3. Sentit i finalitat de la tercera part: el naixement d'un nou heroi	112
I.7. QUARTA PART: SEGON PROCÉS DE DEGRADACIÓ DE L'HEROI.....	113
I.7.1. Anàlisi morfosintàctica de les funcions cardinals	115
I.7.1.1. Àmbit militar: l'alliberament de Constantinoble	117
I.7.1.2. Àmbit amorós: a l'encaç de la princesa	141
I.7.1.3. El desenllaç de l'obra: l'anti-principi del relat	174
I.7.2. Anàlisi de les catàlisis	179
II. RECURSOS NARRATIUS QUE SUSTENTEN L'ESTRUCTURA.....	191
II.1. LES RECAPITULACIONS.....	193
II.2. LES ANTICIPACIONS.....	198
II.3. ELS PARAL·LELISMES I LES CONTRAPOSICIONS	213
II.4. L'ENTRELLAÇAMENT	215
III. MÍNIMES INCOHERÈNCIES DEL RELAT	219
IV. LA COHERÈNCIA ESTRUCTURAL I LA QÜESTIÓ DE L'AUTORIA	227
CONCLUSIONS.....	259
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	271

PRÒLEG

La commemoració, el 1990, del cinc-cents aniversari de la publicació del *Tirant lo Blanch* va propiciar que, entre les pompes i oripells propis del cas, assistírem a l'inici d'un espectacular revival de la crítica filològica i literària referida a aquesta monumental novel·la. Per una banda, el savi Martí de Riquer –pare de tota cavalleria– ens sorprenia amb una reformulació contundent de velles teories pròpies; per una altra, un deixeble distingit d'aquell mestre, Albert G. Hauf, es feia càrrec de la coordinació de la primera edició filològica del *Tirant*, alhora que Joan Perera es responsabilitzava de dur-ne a bon port l'edició crítica. Al seu torn, Jaume J. Chiner i Jesús Villalmanzo posaven a l'abast d'estudiosos i curiosos una esplèndida col·lecció documental sobre l'autor de la novel·la i la seua família, que alterava algunes dades de la, fins llavors, biografia canònica de Joanot Martorell. I això per esmentar només algunes fites bibliogràfiques notables.

La Universitat d'Alacant no va romandre aliena a la «moguda» i, així, alguns dels seus membres ens vam sentir esperonats a dir la nostra sobre el *Tirant lo Blanch* o a facilitar que altres digueren la seua. En aquest context s'inscriuen les aportacions de l'arabista Maria Jesús Rubiera, les del professor Vicent Martines i les de qui subscriu aquestes línies, a les quals cal afegir, encara, la realització d'un simposi sobre el tema, d'un curs monogràfic de doctorat, d'un número especialitzat de la revista *L'Aiguadolç* i, com no, de les memòries de lli-

cenciatura de Paül Limorti Payà i de Joan M. Perujo Melgar, sota la direcció del responsable d'aquest pròleg. La del segon és just la que, adaptada degudament, es presenta ací en forma de llibre.

Joan M. Perujo planteja el seu treball com una anàlisi dels elements articuladors de l'arquitectura del *Tirant* –és a dir, dels elements d'interacció textual–, la finalitat última de la qual no és altra sinó la d'esdevenir una eina eficient al servei de la interpretació coherent de l'obra: una tasca ambiciosa i gens fàcil si tenim en compte que ens trobem davant d'una novel·la molt extensa, farcida de materials molt heterogenis i, sovint, aparentment ambigua, dual o desarticulada.

L'autor, partícep de les hipòtesis de treball basades en la congruència substancial del discurs tirantià –com les ja clàssiques d'Amador de los Ríos, Goertz, Vargas Llosa o l'últim Riquer–, sent, però, la necessitat d'allunyar-se de qualsevol mena de temptativa impressionista a l'hora de verificar la seua hipòtesi i, per això, es forneix d'un model d'anàlisi objectivitzador que, en aquest cas, no és altre sinó el mètode estructuralista i semiològic de l'anàlisi del relat –V. Propp, A. J. Greimas, R. Barthes i, sobretot, C. Bremond–, l'aplicació del qual a la nostra novel·la ja compta amb alguns antecedents parcials –Rafael Beltran, Assumpció Bernal.

L'aplicació minuciosa del model al *Tirant lo Blanch* i la valoració sistemàtica dels resultats que se'n dedueixen ocupa el primer i més extens dels quatre capítols que formen el llibre. Joan M. Perujo té, però, l'encert d'afegir-hi tres capítols més que, sense tenir relació directa amb l'estratègia metodològica adoptada en el primer, n'esdevenen un utilíssim complement –sobretot el segon–, en la mesura en què reforcen, des de perspectives analítiques diferents, les tesis que es deriven de l'estudi dut a terme en el primer capítol i moll substancial de l'obra.

Comptat i debatut, l'autor parteix de la concepció del *Tirant lo Blanch* com a producte textual unitari i es proposa esbrinar si el discurs de la novel·la es pot explicar, immanentment i intrínseca, en termes de coherència estructural, ideològica i conceptual. La conclusió bàsica que n'obté és clarament positiva, tota vegada que l'aplicació del model metodològic triat no sols evidencia els intimíssims lligams que imbriquen els diversos ingredients compositius de l'obra –dels més grans als més insignificants–, sinó que, a més, permet proposar solucions plausibles, en tant que semiològicament solidàries amb el conjunt de la novel·la, a passatges tradicionalment considerats per la crítica com a incoherents o difícilment explicables –la part d'Àfrica,

l'episodi del cavaller Espèrcius, l'episodi del rei Artús, el desenllaç—, sense haver d'exhumar l'expedient d'una hipotètica doble autoria.

L'interès intrínsec de l'estudi que ara presentem, la rendibilitat i el rigor del mètode que s'hi aplica, la utilització intel·ligent de les fonts bibliogràfiques i l'escriptura precisa fan del llibre de Joan M. Perujo no sols una utilíssima aportació al renovat panorama dels estudis tirantians, sinó un producte de lectura fàcil i grata, a pesar del metallenguatge específic que imposa el model d'anàlisi emprat, la qual cosa no és poc mèrit. La concurrència de totes aquestes qualitats supera el paradigma convencional propi de qualsevol obra acadèmica juvenívola i primerenca, i això només s'explica des de la rara maduresa intel·lectual que, des que el conec, sempre ha posat de manifest qui avui és un dels meus millors deixebles i un valor segur de la medieva-lística.

Rafael Alemany Ferrer

Director del Departament de Filologia Catalana

(Universitat d'Alacant)

i subdirector de l'Institut Interuniversitari

de Filologia Valenciana

Alacant, 25 de juliol de 1995